

A FELVILÁGOSODÁS FÉNYE - A KUTATÓK ÉJSZAKÁJA

„Semmiféle hatalom nem akadályozhatja meg új igazságok kimondását, pillanatnyi politikájával vagy hatalmi érdekével ellentétes tanok oktatását.”

„Az Akadémia és az egyetem elleni támadások azok érdekét szolgálják, akik uralkodni akarnak az emberek véleménye felett, hogy magukon az embereken uralkodhassanak, s meg akarják semmisíteni azokat a független társulásokat, melyek céljuk útjában állnak. A tudós társaságok nem lehetnek a közhatalom eszközei, nem a hatalom befolyásának növelését szolgálják, hanem a hatalom ellenőrzésének fontos intézményei, melyek minden polgárból az államhatalom cenzorát képezik.”

„Attól a pillanattól kezdve, hogy akár csak egyetlen tanítást is megjelölnek, amelyet nem szabad a vizsgálódás és kritika tárgyává tenni, vége a szabadságnak. (...) Alkotmányunk szerint az egész nép elidegeníthetetlen joga, hogy minden törvényt mindig megreformálhasson, tehát a közoktatás terén is minden tant szabad vizsgálat tárgyává tesz. Nincsenek megváltoztathatatlan törvényeink, tehát minden törvény elvét örökké vitatni kell, minden politikai elméletet szabadon lehet cáfolni; egyetlen társadalomszervezési módszer sem lehet vak lelkesültség előítéletének tárgya, egyetlen politikai rendszer sem babonás kultusz tárgya, hanem minden csupán csak mint azon lehetséges kombinációk egyike mutatható be az értelemnek, amelyek között az szabadon választhat.”¹

Ludassy Mária fordítása

Oktatói Hálózat

<http://oktatoihalozat.hu/>

2018. szeptember 28-29.

¹ Idézi: Ludassy Mária: A francia felvilágosodás filozófiai végrendelete, in: Condorcet: Az emberi szellem fejlődésének vázlatos története, Budapest: Gondolat, 1986. 20-21.